

11. Hritsay Ya.Y. Essay on the history of Ukraine: the formation of the modern Ukrainian nation of the XIX-XX centuries [Narys istoriyi Ukrainy: formuvannya modernoyi ukrayins'koyi natsiyi XIX-XX], Kyiv: Genesis, 1996. 360 p.
12. Prutska O. Historical Experience of Entrepreneurship Development in Ukraine [Istorychnyy dosvid rozvytku pidpryyemnytstva v Ukraini]. Ekonomika. Finansy. Pravo – Economics. Finances. Law. 2002. No. 9. P. 32 – 37.
13. Vladymyr O. Social justice violation as a factor of the imbalance in the economic development of Ukraine [Porushennya sotsial'noyi spravedlyvosti yak faktor dysbalansu rozvytku natsional'noyi ekonomiky Ukrainy]. Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava. – Socio-economic problems and the state. 2018. 2 (19). P.132 – 150, available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18vomneu.pdf>
14. Vaniushyna O. F. Comparative Characteristics of the Poor and Rich [Porivnyal'na kharakterystyka bidnykh ta bahatykh]. Orhanizatsiyna ta ekonomichna psykholohiya v Ukraini: suchasni problemy ta perspektyvy rozvytku – Organizational and Economic Psychology in Ukraine: Current Problems and Prospects of Development. Kyiv. 2018. C. 128 – 129.

Отримано 26.02.2019

УДК 330.322: 330.5: 338

ТЕНДЕНЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ЗА ОСТАННЄ ДЕСЯТИЛІТТЯ

Оксана Мазуренок

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Тернопіль, Україна*

Резюме. Здійснено аналіз теоретичних основ поняття «інвестиційний клімат» на основі трактування даного визначення різними вченими. Визначено ключові чинники впливу на формування інвестиційного клімату в Україні. Проаналізовано показники інвестування української економіки у 2010 – 2017 роках. Розглянуто динаміку зміни індексу інфляції в Україні за 2010 – 2018 роки. Проаналізовано динаміку зміни валового зовнішнього боргу і валового внутрішнього продукту України з 2010 до 2017 роки. Подано платіжний баланс України в аналітичній формі за період 2010 – 2017 років. Здійснено огляд надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну за період 2010 – 2018 років і проведено аналіз причин скорочення та збільшення їх обсягу за відповідний період. Запропоновано напрями, що сприятимуть покращенню інвестиційного клімату в Україні та стимулюватимуть інвестиційні процеси в економіці держави.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, динаміка, індекс інфляції, валовий зовнішній борг, валовий внутрішній продукт, платіжний баланс, заходи.

TRENDS OF UKRAINE'S INVESTMENT DEVELOPMENT OVER THE LAST DECADE

Oksana Mazurenok

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ternopil, Ukraine

Summary. The article analyzes the term «investment climate», based on the interpretation of different scientists. It reveals the main factors of influence on the formation of the investment climate in the country. The indexes of investing in the Ukrainian economy of 2010 – 2017 years are analysed. The dynamics of change of inflation index is considered in Ukraine for over 2010 – 2018. The dynamics of change of gross external debt and gross domestic product of Ukraine is analysed from 2010 to 2017. The review of receivables of direct foreign investments is carried out to Ukraine for period 2010 – 2018 and the analysis of reasons of reduction and increase

of their volume is conducted for corresponding period. The article contains some suggestions for improving the investment climate in Ukraine, which stimulate investment processes in the economy.

Key words: *investment, investment climate, dynamics, inflation index, gross external debt, gross domestic product, balance of payments, measures.*

Постановка проблеми. Глобальні зміни розвитку економік країн змушують цілеспрямовано шукати інтегрований напрямок перспективної діяльності, яка матиме глобальні перетворення, не споріднені з попередніми напрямками розвитку. Динаміка поступовості виявлення тих чи інших структурованих елементів несе за собою виокремлення відповідних функціонально-значущих можливостей держави в цілому. Дані можливості слугуватимуть не лише для розроблення перспективних планів розвитку, а й для чіткого визначення негативних тенденцій, які проходять в країні. Проте необхідно чітко розуміти, що існують певні інвестиційні зв'язки між країнами, що впливають на подальший розвиток держави. Ці зв'язки й зумовлюють виникнення відповідних складових, які на сьогодні залишаються одним із ключових чинників впливу на економічну стабільність держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних основ щодо вивчення поняття «інвестиційний клімат» знайшли своє відображення в численних працях закордонних та вітчизняних учених, зокрема таких, як О.І. Барановський [12], І. Бланк [1], В.М. Головатюк [2], С.А. Гуткевич [3], В. Дорохов [4], С.О. Коваленко [5], І.М. Крупка [6], Є.О. Ланченко [7], Д.В. Ляпін [8], І. Сазонець [9], О.М. Танделова [10], А.С. Філіпенко [11] та багато інших. Однак, не зважаючи на велику кількість проведених досліджень, питання щодо покращення інвестиційного клімату в Україні, особливо в період економічної нестабільності, коли стрімко зростає ризик вкладання коштів в об'єкти інвестування, потребує подальшого дослідження.

Мета статті – дослідження стану інвестиційного клімату в Україні за останні роки та розроблення напрямів щодо можливих шляхів його покращення.

Постановка завдання. Здійснити аналіз теоретичних основ поняття «інвестиційний клімат». Виокремити ключові чинники впливу на формування інвестиційного клімату в Україні. Проаналізувати динаміку інвестиційних надходжень в Україну за період 2010 – 2018 років. Сформувати напрями, що сприятимуть покращенню інвестиційного клімату в Україні та стимулюватимуть інвестиційні процеси в економіці держави.

В період економічної нестабільності в розвитку економіки будь-якої держави потребує значних вкладень капіталу для забезпечення стабільного функціонування та підтримання відповідного рівня функціонування в міжнародному економічному просторі. Запровадження стратегії економічного зростання в Україні потребує передусім грошових надходжень у вигляді іноземних інвестицій, що дасть змогу державі підтримати розвиток вітчизняних виробників, оскільки зростаючий інвестиційний клімат держави забезпечує стрімкий розвиток виробництва в країні, можливість стабільно функціонувати незалежно від світової ринкової кон'юнктури, а також забезпечує відродження науково-технічного та виробничого потенціалів країни.

На сьогодні інвестиційна ситуація в Україні характеризується нестабільністю залучення як вітчизняних, так і іноземних інвесторів, що є вагомим перепоною для подальшого економічного зростання держави. Нестача інвестицій зумовлює структурні диспропорції, порушує співвідношення між виробничою, невиробничою та фінансовою сферами.

Узагальнення думок учених щодо визначення поняття інвестиційного клімату наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Методичні підходи до визначення сутності поняття «інвестиційний клімат»

Table 1

Methodological approaches to the definition of the essence of the concept of «investment climate»

№	Автор	Визначення
1	Бланк І.А.	- це сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових і географічних факторів, які притаманні певній країні й визначають привабливість її для іноземного інвестора
2	Головатюк В.	- це сукупність факторів регіональної дії, що визначають можливості компаній і формують у них стимули для здійснення продуктивних інвестицій, створення робочих місць і розширення своєї діяльності
3	Гуткевич С.А.	- це сукупність економічних передумов функціонування суб'єктів підприємницької діяльності
4	Дорохов В., Піндур М.	- це сукупність об'єктивних можливостей і обмежень, що зумовлюють інтенсивність залучення інвестицій
5	Коваленко С.О.	- це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що зумовлює привабливість і доцільність інвестування в ту або іншу господарську систему (економіку країни, регіону, корпорації)
6	Крупка І.М.	- це комплекс економічних, політичних, соціальних, правових та інших заходів країни, що приймає інвестиції, спрямованих на забезпечення захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності, а також на ефективне інвестування національної економіки
7	Ланченко Є.О.	- це сукупність політичних, правових, економічних та соціальних умов, що забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та закордонних інвесторів
8	Ляпін Д.В., Москвін С.О.	це такий стан інвестиційного середовища, що характеризується та оцінюється через темпи зростання валового внутрішнього продукту, існуючий рівень податків і пільг, відсоткових ставок, інфляції, тарифів і цін, валютних курсів, цін на корпоративні та державні цінні папери, а також правового забезпечення інвестиційної діяльності
9	Сазонець І, Федорова В.	– наявність таких умов інвестування, що впливають на переваги інвестора у виборі певного об'єкта інвестування. На макрорівні це поняття містить показники політичного (включаючи законодавство), економічного та соціального середовища для інвестицій. На мікрорівні – виявляє себе через двосторонні відносини інвестора (приватної чи юридичної особи) і конкретних державний органів, господарських суб'єктів-постачальників, клієнтів, банків, небанківських фінансових структур, а також профспілок та трудових колективів держави (регіону) – реципієнта інвестицій
10	Танделова О.М.	- це умови, які сприяють процесам інвестиційної діяльності у конкретному регіоні або гальмують їх.
11	Філіпенко А. С.	- це сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що характеризують привабливість даного економічного середовища для вітчизняних та зарубіжних інвесторів

Примітка: сформовано автором на основі літературних джерел.

Визначення поняття «інвестиційний клімат» дає можливість зрозуміти не лише привабливість тієї чи іншої країни в сфері надходжень капіталу, але й рівень держави у міжнародному економічному просторі.

Розглянувши вищенаведені підходи до визначення поняття «інвестиційний клімат», можна зробити висновок, що здебільшого науковці розглядають «інвестиційний клімат», ототожнюючи його з «інвестиційною привабливістю». Проте, на нашу думку, ці терміни є різноплановими та несуть іншу змістову інтерпретацію. Інвестиційний клімат є ширшим та багатокомпонентнішим значенням, ніж інвестиційна привабливість, оскільки він характеризує загальну ситуацію в країні. А інвестиційна привабливість має вузьку специфіку, яка краще підходить для розгляду певної галузі чи підприємства.

Україна має значний інвестиційний потенціал, зокрема є одним із найбільших потенційно містких ринків у Європі; володіє багатими природними ресурсами; має високий рівень науково-дослідних розробок у багатьох галузях науки і техніки та значний науково-технічний потенціал; володіє значним сільськогосподарським потенціалом (вигідне географічне розташування, сприятливий клімат, родючі ґрунти); має добре розвинену інфраструктуру. Окрім того, привабливість української економіки для іноземних інвесторів ґрунтується на наявності відносно дешевої кваліфікованої робочої сили [12].

Для кращого розуміння інвестиційної привабливості України відповідно до «інвестиційного клімату» виокремимо ключові чинники впливу на формування інвестиційного клімату в Україні:

- економічні (наявність нових ринків збуту; активізація попиту населення; низька вартість виробничих ресурсів для використання іноземними інвесторами; зростання підприємницької активності населення; достатність ліквідних ресурсів підприємств; зростання прибутків підприємств; велика кількість трудових ресурсів; можливість виготовляти різнопланову продукцію, оскільки в Україні є широкий спектр ресурсів; членство України у всесвітніх організаціях);

- соціальні (високий рівень трудових ресурсів на ринку праці; створення умов для постійного розвитку населення; мотивація фізичних і юридичних осіб щодо процесів приватизації);

- політичні (запровадження політики ефективного державного управління; можливість розвитку різнопланових громадських організацій; вільне волевиявлення населення в плані усіх сфер життя; постійний розвиток економіки в цілому; відсутність протиріч між виконавчими й законодавчими органами влади);

- правові (надання державних кредитів; доступна вартість кредитних ресурсів; надання податкових пільг щодо сплати податків інвесторам в певних галузях економіки; сприяння залученню інвестицій у економіку України при помірному податковому навантаженні; наявність законодавства про іноземні інвестиції, постійне вдосконалення правової бази);

- матеріально-технічні (вдосконалення технологій виробництва; забезпеченість підприємств сучасними основними засобами; наявність високого рівня науково-технічного розвитку країни; розвинена інфраструктура виконання державної програми приватизації).

В Україні є чимало чинників, які сприяють залученню інвестицій, але для цього необхідно покращити інвестиційний клімат держави.

Слід виділити факт, що економіка України перебуває в складній економічній ситуації, яка зберегла тенденції до погіршення у 2015 році внаслідок продовження агресивної політики Російської Федерації, окупації Криму і військових операцій на сході України.

Аналіз показників інвестиційної діяльності в економіці України в 2010 – 2017 рр. свідчить про нестабільність інвестиційного забезпечення економічного розвитку (табл. 2).

Таблиця 2
Показники інвестування української економіки у 2010 – 2017 роках

Table 2
Indicators of investing in the Ukrainian economy in 2010 – 2017 years

Капітальні інвестиції в економіку України у 2010 – 2017 роках								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Капітальні інвестиції в економіку, млрд. грн.	180575,5	241286	273256	249873,4	219419,9	273116,4	359216,1	448461,5
Індекси капітальних інвестицій в економіку, %	103,4	118,8	108,5	88,9	75,9	98,3	118	122,1
Рівень інвестування економіки, % до ВВП	16,7	18,3	19,4	17,2	14	13,8	15,1	15
ВВП у фактичних цінах, млрд. грн.	1082,5	1316,6	1408,9	1454,9	1566,7	1979,5	2383,2	2983

Примітка: сформовано автором на основі статистичних даних [13].

За даними таблиці 2 можна зробити висновок, побачити, що капітальні інвестиції в економіку України, починаючи із 2015 до 2017 років стрімко зростають у порівнянні з попередніми роками. Найбільшими темпами інвестиції залучались у 2016 році – 359216,1 млрд. грн., та у 2017 році – 448461,5 млрд. грн. Відповідно відбувається і стрімке зростання індексу капітальних інвестицій в економіку країни у цей самий період. ВВП України у фактичних цінах також зростає. Проте у 2017 р. порівняно з 2010 р. спостерігається зниження рівня інвестування економіки у % до ВВП з 16,7 до 15%. Дана ситуація свідчить про зниження інвестиційної привабливості країни та погіршення умов здійснення інвестиційної діяльності.

Слід відзначити, що у 2016 році іноземні інвестиції надійшли із 125 країн світу. Основними інвесторами в Україну досі залишаються такі країни, як Кіпр, Нідерланди, Німеччина, Російська Федерація, Австрія, Великобританія, Франція, Швейцарія та Італія (на них припадає 83,1% загального обсягу інвестицій).

Будь-які зміни в динаміці інвестиційного процесу країни автоматично впливають і на процеси, що відбуваються в середині країни. Одним із показників, що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання, є індекс споживчих цін, або як його ще називають індекс інфляції.

За даними рис. 1 можна побачити, що індекс споживчих цін за період 2010 – 2018 років мав три тенденції: у 2010 – 2013 роках індекс мав низхідне положення, у 2013 – 2015 роках – висхідне положення, а у 2015 – 2018 роках – низхідне. Це є свідченням нестабільної політики держави та економічного середовища в країні у цілому.

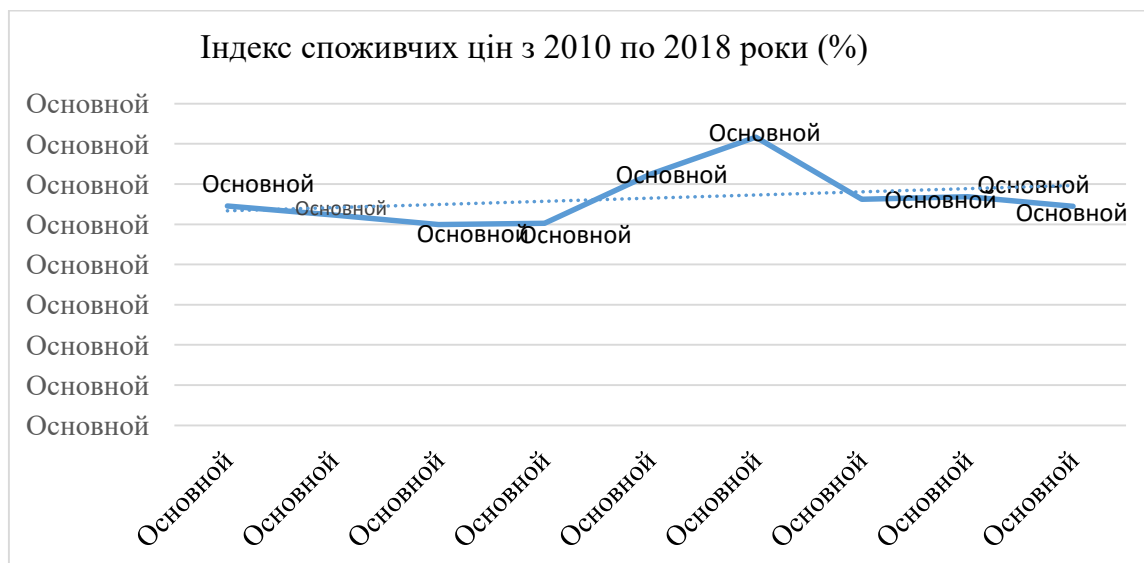

Рисунок 1. Індекс споживчих цін у 2010 – 2018 роках

Figure 1. Consumer price index in 2010 – 2018 years

Примітка: розроблено автором на основі статистичних даних [13].

Для підтвердження даної тенденції необхідно розглянути також ситуацію в Україні щодо ВВП та ВЗБ (рис. 2).

За даними рис. 2 можна зробити висновок, що ВЗБ країни, починаючи із 2015 року, зменшується, а ВВП – зростає, проте не в такій пропорції, щоб ВВП змогло переkritи рівень ВЗБ країни.

Для того, щоб можна було зрозуміти фінансову стабільність країни, окрім ВВП та ВЗБ розглядають ще платіжний баланс країни, в якому в систематизованому вигляді наведено зведені відомості щодо зовнішньоекономічних операцій резидентів країни з нерезидентами за певний період. Сам баланс може бути представлений у «стандартній» або «аналітичній» формі.

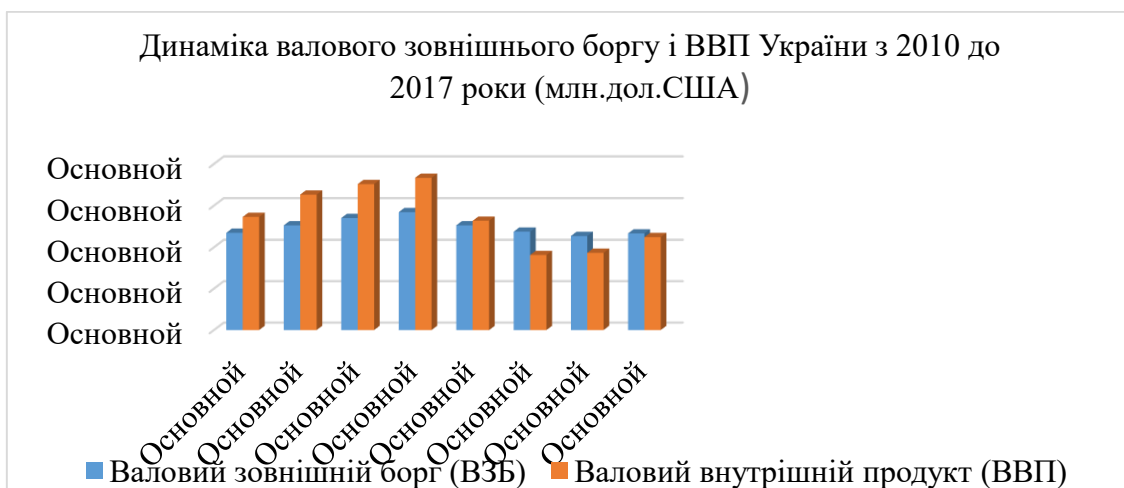

Рисунок 2. Динаміка валового зовнішнього боргу і валового внутрішнього продукту України з 2010 до 2017 роки

Figure 2. Dynamics of gross external debt and gross domestic product of Ukraine from 2010 till 2017 years

Примітка: розроблено автором на основі статистичних даних [14].

У першому випадку («стандартний вигляд») товари, послуги та поточні трансферти об'єднуються в рахунку поточних операцій, а капітальні трансферти, прямі інвестиції, портфельні інвестиції, фінансові похідні, інші інвестиції та резервні активи – в рахунку операцій з капіталом та фінансовими інструментами. Однак МВФ рекомендує складати альтернативну версію платіжного балансу, суть якої полягає в перекласифікації й перегрупуванні наявних відомостей таким чином, щоб в міру можливості відокремити первинні, автономні операції від вторинних.

Другий варіант («аналітичний вигляд») передбачає виведення активного або пасивного сальдо платіжного балансу, яке повинно визначатися як сумарний результат незалежних, автономних операцій поточного і капітального характеру, що здійснюються резидентами й нерезидентами, і, таким чином, виявляти спрямованість зовнішньоекономічної діяльності країни.

Ми подали платіжний баланс України в аналітичній формі, де головні компоненти платіжного балансу згруповано за двома рахунками: рахунком поточних операцій, і рахунком операцій з капіталом та фінансових операцій. Рахунок поточних операцій показує рух за кордон або з-за кордону товарів, послуг і трансфертних платежів. Рахунок руху капіталів показує рух позикових коштів і фінансових активів: по-перше, відтік капіталів; по-друге, приплив капіталів. Підсумовування розділів балансу, з урахуванням статті «Помилки та упущення», дозволяє вивести підсумковий (зведений) баланс, який може мати або позитивне, або негативне сальдо. Якщо підсумкове сальдо позитивне – країна збільшує свої вимоги до інших країн, і, відповідно, на таку ж суму зменшуються її зобов'язання скасовано них. Навпаки, якщо підсумкове сальдо балансу негативне – країна повинна збільшити свої зобов'язання стосовно інших країн з тим, щоб відшкодувати дефіцит платіжного балансу.

За даними таблиці 3 можна зробити висновок, що починаючи із 2015 року платіжний баланс України поступово починає зростати і має позитивну тенденцію.

Таблиця 3

Платіжний баланс України (аналітична форма) за 2010 – 2017 роки

Table 3

Balance of payments of Ukraine (analytical form) for 2010 – 2017 years

Платіжний баланс України (аналітична форма) за 2010 – 2017 рр. (млн. дол. США)								
Статті балансу	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A. Рахунок поточних операцій	-3018	-10245	-14315	-16355	-4596	-189	-3450	-2442
B. Рахунок операцій з капіталом	187	98	38	-83	400	456	92	-4
C. Фінансовий рахунок	-7862	-7692	-10102	-18461	9111	-582	-4704	-5012
D. Зведений баланс (=A+B-C)	5031	-2455	-4175	2023	-13307	849	1346	2566
E. Резерви та пов'язані статті (фінансування)	5031	-2455	-4175	2023	-13307	849	1346	2566

Примітка: сформовано автором на основі статистичних даних [14].

Наводимо графік зведеного балансу України за 2010 – 2017 роки з якого бачимо, що ніякої стабільності в Україні, на жаль, немає (рис. 3).

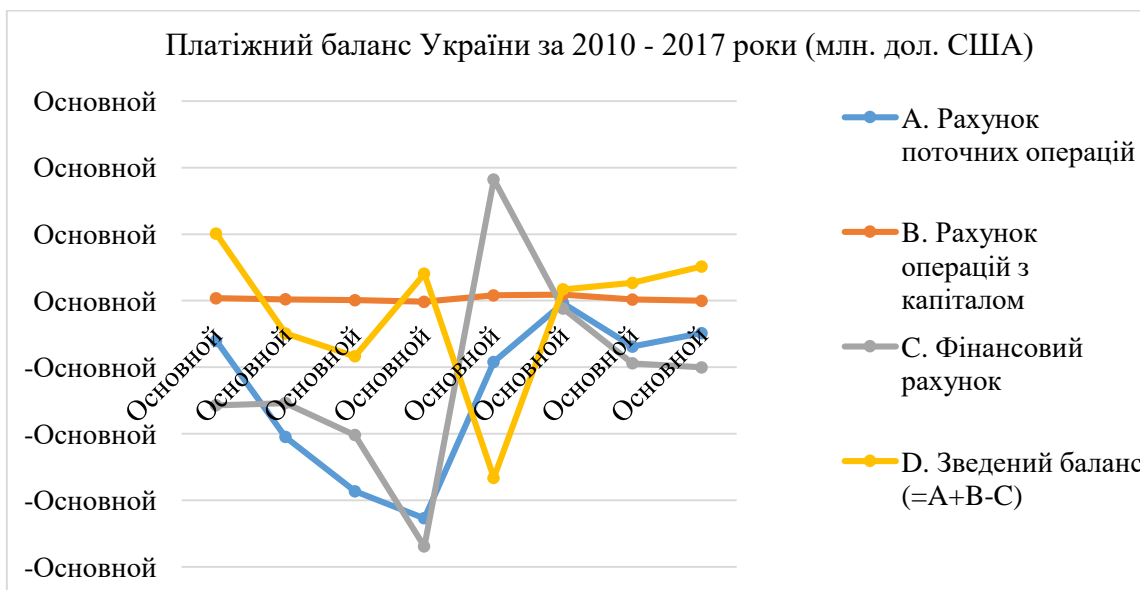

Рисунок 3. Платіжний баланс України за 2010 – 017 роки

Figure 3. Balance of payments of Ukraine for 2010 – 2017 years

Примітка: розроблено автором на основі статистичних даних [14].

Прямі іноземні інвестиції – це довготермінові вкладання матеріальних засобів компаніями-нерезидентами в економіку країни (наприклад, з метою організації та будівництва підприємств). Прямі іноземні інвестиції – найбільш бажана форма капіталовкладень для економік, що розвиваються, тому що вона дозволяє реалізовувати великі проекти. Крім того, в країну надходять нові технології, нові практики корпоративного управління тощо.

За даними рис. 4 можемо зробити висновок, що ніякої закономірності чи будь-якої систематичності в інвестиційному полі України на сьогодні не існує.

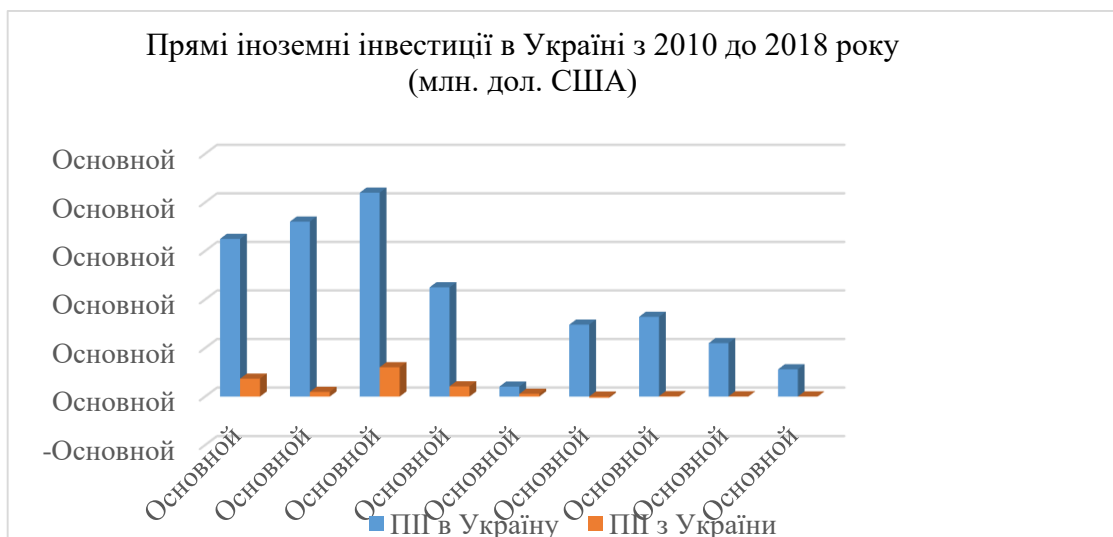

Рисунок 4. Прямі іноземні інвестиції в Україну з 2010 до 2018 року

Figure 4. Direct foreign investment in Ukraine from 2010 to 2018 years

Примітка: сформовано автором на основі статистичних даних [14].

На основі здійсненого комплексного оцінювання інвестиційного клімату в Україні можна стверджувати, що на сьогодні існує багато проблем щодо активізації інвестиційних процесів у міру у певних суб'єктивних та об'єктивних чинників, що формують несприятливий інвестиційний клімат у державі.

Проаналізувавши інвестиційну ситуацію в країні з метою покращення інвестиційного клімату ми запропоували ряд заходів, які необхідно провести для стабілізації даної ситуації, а саме:

- удосконалення нормативно-правової бази країни із визначенням чітких норм і правил для іноземних інвесторів;
- розроблення комплексної програми розвитку держави, яка б була направлена на функціонування стабільної економіки;
- реформування банківської системи таким чином, щоб сприяла зниженню інфляції в Україні;
- підвищення рівня ВВП та зниження ВЗБ;
- сприяння розвитку фінансового сектора;
- запровадження жорсткішої системи у боротьбі з корупцією в органах самоврядування;
- підвищення рівня загального розвитку усіх регіонів країни;
- сприяння розвитку інвестиційної інфраструктури шляхом запровадження різноманітних світових програм розвитку;
- зменшення рівня ризиків для інвесторів (криміногенних, екологічних та інших).

Звісно, усі ці заходи не зможуть одразу вирішити усі проблеми, пов'язані із залученням іноземних інвестицій в Україну, але можуть слугувати певними напрямками для вдосконалення інвестиційного клімату.

Висновки. Лише стає економічне зростання держави сприяє залученню прямих іноземних інвестицій в економіку країни. Інвестор, який має намір вкладати свої кошти, бере до уваги усі макроекономічні показники, а найбільше досліджує коливання ВВП, платіжний баланс країни, динаміку ставок за кредитами. Проте необхідно відзначити, що у даній статті не розглянуто політичної ситуації в Україні, що також істотно впливає на рішення інвестора. Практичним підтвердженням отриманих результатів є позитивні тенденції припливу іноземних інвестицій в Україну за 2010 – 2012 роки та стрімкий спад інвестицій у 2014 році й незначне їх зростання у 2016 – 2017 роках. Стабільне зростання макроекономічних показників, особливо ВВП, за період економічного піднесення України (2015 – 2016 рр.) відображається на обсягах прямих іноземних інвестицій. Але не зважаючи на це, несприятливий інвестиційний клімат в Україні усе ж таки стримує інвесторів, що не дає змоги поки що показникам прямих іноземних інвестицій в Україну досягнути періоду 2010 – 2012 років. Для того, щоб покращити його, необхідно наполегливо попрацювати над нормативно-правовою базою у сфері інвестування держави та врегулювати усі дестабілізаційні процеси в країні.

Conclusion. The conducted studies make it possible to conclude that only a steady state economic growth contributes to attracting foreign direct investment into the country's economy. An investor who intends to invest, takes into account all macroeconomic indicators, and most of all studies fluctuations in GDP, the country's balance of payments, and the dynamics of interest rates on loans. However, it should be noted that this article does not consider the political situation in Ukraine, which also significantly influences investor's decisions. The practical confirmation of the results is positive trends in the influx of foreign investments into

Ukraine in 2010 – 2012 and the rapid decline in investments in 2014 and their slight increase in 2016 – 2017. The steady growth of macroeconomic indicators, especially GDP, during the period of economic growth of Ukraine (2015 – 2016), is reflected in the volume of direct foreign investments. But despite this, the favorable investment climate in Ukraine still holds back investors, which still does not allow the indicators of foreign direct investment in Ukraine to achieve those of the period of 2010 – 2012. In order to improve the situation, it is necessary to work hard on the regulatory framework in the sphere of state investment and to resolve all the processes of destabilization in the country.

Список використаної літератури

1. Бланк, И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс [Текст] / И.А. Бланк. – 2е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга, Ника Центр, 2004. – 656 с.
2. Головатюк, В.М. Проблемно ориентированные подходы в оценке инвестиционной привлекательности социально экономической среды в контексте инновационного развития [Электронный ресурс] / В.М. Головатюк, В.П. Соловьев. – Режим доступа: <http://www.iee.org.ua/files/alushta/02dolovatyukproblemnoor.pdf>.
3. Гуткевич, С.А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики: монография [Текст] / С.А. Гуткевич. – К.: Изд-во Европ. ун-та, 2003. – 251 с. – Библиогр.: с. 234 – 247.
4. Дорохов, В. Инвестиционный климат. Инвестиционная привлекательность регионов и отраслей России [Электронный ресурс] / В. Дорохов, М. Пиндур. – Режим доступа: http://studopedia.ru/1_63666_investitsionnyklimatinvestitsionnaya-privlekatelnostregionoviotrasleyrossii.html.
5. Коваленко, С.О. Інвестиційний клімат в Україні та напрями його покращення [Текст] / С.О. Коваленко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – № 38. – 2012. – С. 366 – 369.
6. Крупка, І.М. Формування макроекономічного інвестиційного середовища в Україні [Текст] / І.М. Крупка // Фінанси України. – 2004. – № 4. – С. 87 – 96.
7. Ланченко, Є.О. Соціально трудові проблеми розвитку інвестиційних процесів у сільському господарстві [Текст] / Є.О. Ланченко // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – № 3. – 2012. – 71 – 74 с.
8. Ляпін, Д.В. Методика розрахунку індексу інвестиційного клімату в Україні [Текст] / Д.В. Ляпін, С.О. Москвін // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 7. – С. 3 – 6.
9. Сазонець, І.Л. Інвестування: підручник [Текст] / І.Л. Сазонець, В.А. Федорова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
10. Танделова, О.М. Инвестиционная привлекательность регионов России [Электронный ресурс] / О. Танделова. – Режим доступа: <http://globuss24.ru/doc/investicionnaaprivlekatelnostregionovrossii>.
11. Філіпенко, А.С. Міжнародні економічні відносини: історія : підруч. [Текст] / А.С. Філіпенко. – К.: Либідь, 2006. – 392 с.
12. Барановський, О.І. Залучення інвестицій: питання теорії та практики [Текст] / О.І. Барановський, М.М. Туриянська. – Донецьк, 1999. – 276 с.
13. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Мінфін України. – Офіційний сайт. – Режим – доступу: <https://minfin.com.ua>.

References

1. Blank Y.A. (2004) Fynansovi menedzhment: uchebni kurs [Financial management] K. : Элга, Nyka Tsentr, (in Ukraine)
2. Holovatiuk V.M., Solovev V.P. Problemnooryentirovannye podkhody v otsenke investytsyonnoi pryvlekatelnosti sotsyalnoekonomicheskoi sredy v kontekste ynnova tsonnoho razvytyia [Problem-oriented approaches in assessing the investment attractiveness of the socio-economic environment in the context of innovative development] Available at: <http://www.iee.org.ua/files/alushta/02dolovatyukproblemnoor.pdf>.
3. Hutkevych S.A. (2003) Ynvestytsyonnaia pryvlekatelnost ahrarnoho sektora ekonomyky: monohrfyia [Investment attractiveness of the agricultural sector of economics] K. : Yzd-vo Evrop. un-ta, (in Ukraine)

4. Dorokhov V. Pyndur M. Ynvestytsyonnyi klimat. Ynvestytsyonnaia pryvlekatelnost rehyonov i otraslei Rossii [Investment climate. Investment attractiveness of regions and industries in Russia] Available at: http://studopedia.ru/1_63666_investitsionnyiklimatinvestitsionnayapryvlekatelnostregionoviotrasleyrossii.html.
5. Kovalenko S.O. (2012) Investytsiinyi klimat v Ukraini ta napriamy yoho pokrashchennia [Investment climate in Ukraine and directions for its improvement] Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. no. 38., pp. 366 – 369.
6. Krupka I.M. (2004) Formuvannia makroekonomichnoho investytsiinoho seredovyscha v Ukraini [Formation of the macroeconomic investment environment in Ukraine] Finansy Ukrainy. no. 4, pp. 87 – 96.
7. Lanchenko Ye.O. (2012) Sotsialno trudovi problemy rozvytku investytsiinykh protsesiv u silskomu gospodarstvi [Socio-labor problems of development of investment processes in agriculture] Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu. no. 3., pp. 71 – 74.
8. Liapin D.V., Moskvina S.O. (2010) Metodyka rozrakhunku indeksu investytsiinoho klimatu v Ukraini [Methodology for calculating the investment climate index in Ukraine] Investytsii: praktyka ta dosvid. No. 7, pp. 3 – 6.
9. Sazonets I.L., Fedorova V.A. (2011) Investuvannia: pidruchnyk [Investment] K.: Tsentr uchbovoi literatury. (in Ukraine).
10. Tandelova O.M. Ynvestytsyonnaia pryvlekatelnost rehyonov Rossii [Investment attractiveness of Russian regions] Available at: <http://globuss24.ru/doc/investicionnaapryvlekatelnostregionovrossii>.
11. Filipenko A.S. (2006) Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny: istoriia. [International economic relations: history]. K. : Lybid. (in Ukraine).
12. Baranovskyi O.I., Turyianska M. M. (1999) Zaluchennia investytsii: pytannia teorii ta praktyky [Investment attraction: theory and practice questions] Donetsk, (in Ukraine).
13. Statystychna informatsiia. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Statystychna informatsiia. Ministerstvo finansiv Ukrainy Available at: <https://minfin.com.ua>.

Отримано 11.02.2019